

Ps 90, 13 – oudjaar 2021
Votum/groet; Gez 174; gebed; lezen Ps 90; preek; Ps 90: 7, 8; bemoediging Jes 43, 1-7; GK 176: 1; gebed; Ps 102: 6, 13; zegen; collecte
Bergschenhoek 31.12.2021

Oudejaarsgevoel?

Psalm 90 is een typische oudejaarspsalm. Misschien zelfs een beetje voorspelbaar. Mijmeren over de tijd die voorbij gaat, maar God die van eeuwigheid op eeuwigheid voor ons mensen een toevlucht is. Ik pakte lied er weer eens bij in aanloop naar deze dienst. En toen ik het lied overwoog dacht ik: het is eigenlijk best een hard lied. Een lied dat niet zozeer mijmert over onze eindigheid, maar ermee confronteert. En niet alleen met onze eindigheid, maar ook met onze verlorenheid, onze schuld. *Wij komen om door uw toorn*, staat in de psalm, *door uw woede bezwijken wij*. Dat gaat veel verder dan dat je je bewust van je menselijke eindigheid. *U hebt onze zonden vóór u geleid*. Psalm 90 is een lied dat zegt: daar zitten wij nu midden in. En vandaaruit klinkt dan de kerm om genade. Vers 13: *Keer u tot ons, Heer – hoe lang nog? Ontferm u over uw dienaren*. Bij die roep om genade wil ik aansluiten als het gebed om 2021 mee af te sluiten.

De vraag

Lieve mensen, wat een jaar was het. Dat kun je zeggen bij elk jaar waarop je terugkijkt. Maar dit jaar voelt het toch anders, althans voor mij. Natuurlijk denk je dan een de corona-pandemie die er bij ons mensen, hier en wereldwijd inhakt. Dat grillige waar je moe van wordt. Onze samenleving raakt erdoor gespleten. Sowieso was er veel crisis in het afgelopen jaar. Klimaat. Energie. Regering. Afghanistan. Dingen die je raken, die je niet zomaar langs je heen laat glijden.

En dan nu het gebed van Mozes. Ook niet echt in een fijne tijd. Met Israël in de woestijn. Want: door God teruggestuurd bij de grens van Kanaän. Veertig jaar extra zwerven voordat je in het beloofde land mag. Denk je dat in: elke dag rondtrekken, veertig jaren lang in de hete zon, de kale woestijn, het beloofde land ver weg. Die pijn vind je terug in Psalm 90. We zijn ver van onze bestemming verwijderd. We dolen rond. We krijgen zeventig jaar, tachtig jaar leven. *Maar het meeste daarvan is moeite en leed*.

Maar dat mooie begin dan? Die prachtige woorden over God. *Heer, u bent onze toevlucht geweest van generatie op generatie*. Dat helpt toch verder in de woestijn? Ja, dat is zo. Daar mag je houvast in vinden. Grond onder de voeten. Wij zijn stervelingen, maar God is er van eeuwigheid op eeuwigheid, onze toevlucht.

Ja. Tegelijk zit er een vraag in. Zeker voor de Israëlieten toen. Dit zeggen is nog iets anders dan eruit leven. Bij God toevlucht zoeken: heeft Israël dat altijd gedaan? Nou niet bepaald. Hoe vaak keerden ze zich van God af. Hebben wij nou altijd geleefd, bij God onze toevlucht gezocht? Dat is de vraag.

Mag het ook voor jou, voor mij, voor ons samen een vraag zijn aan het einde van een jaar? Denk er eens over na. Ja, God is onze toevlucht. Maar heb ik alle dagen zo geleefd? Wij samen? Niet meteen vanzelfsprekend om in alle dingen van je leven je toevlucht te zoeken bij God. Je grijpt snel naar andere middelen, andere mensen. Waar zochten wij in Nederland onze toevlucht bij? Vaccins, maatregelen, eigen daadkracht. Kun je in de kerk ook doen: veel verwachten van je eigen inzet, denken dat het op onszelf aankomt om de boel in de kerk te redden of te laten doorgaan. Hebben wij daarin onze toevlucht gezocht bij God? En ja, ik weet, je hébt ook zelf dingen te doen. Dat mag en dat moet. Maar toch, mag het een vraag zijn in het terugkijken: Hebben wij, heb jij je toevlucht gezocht bij God?

De erkenning

Dat is wel even anders een jaar afsluiten, vind je niet? Niet mijmeren over jaren die vervliegen. Eerlijk naar jezelf durven kijken. Wat heeft de toestand waarin we leven, te maken met onszelf? Mozes beschrijft die toestand waarin hij en Israël leven. We voelen dat we stervelingen zijn. We komen om in de woestijn. Denk je in: bij elke pleisterplaats in de woestijn kwamen er nieuwe graven en nieuwe doden om te betreuren. *U vaagt ons weg als slaap...*

Maar hoe waren die Israëlieten ook alweer verzeild geraakt in die woestijn? Niet zomaar 'botte pech', samenloop van omstandigheden. Mozes benoemt dat haarscherp. *U hebt onze zonden vóór u geleid, onze geheimen onthuld in het licht van uw gelaat*. Onze zonden, zegt Mozes. Het verhaal dat erbij hoort wordt beschreven in het boek Numeri. Vóór het beloofde land stonden ze, het gras en het groen konden ze al ruiken. Maar toch vertrouwden ze God niet. We zullen eraan gaan als we hier naar binnen gaan. Opstand tegen God. Wie heeft ons hier eigenlijk gebracht? En toen zei God: Ga maar terug de woestijn in. Veertig jaar zullen

jullie rondzwerven. Totdat een hele generatie is weggefallen. Dat bedoelt Mozes als hij zegt: *Wij komen om door uw toorn, door uw woede bezwijken wij.*

Dat is een pijnlijke constatering. Maar wel eerlijk. Mozes durft in de spiegel te kijken. Deze toestand hier waarin wij nu leven: die gaat niet buiten ons om. Ik vraag me af: Zouden wij dat ook kunnen, jij, ik, aan het einde van een jaar? Diezelfde eerlijkheid als Mozes. Met die ogen durven kijken naar onze wereld, naar hoe het allemaal gaat. Niet alleen maar 'botte pech en 'zo is het nu eenmaal'. Maar ook: het heeft met onszelf te maken. Het is wat wij samen ervan maken. Begrijp me goed: hiermee bedoel ik absoluut niet te zeggen dat je in erge dingen die gebeuren een straf van God moet zien. Dat vind ik goedkoop. Maar in het algemeen. Kunnen wij zeggen, zoals Mozes deed: ja, dit hebben wij ervan gemaakt, maken wij er nog steeds van. We worden geconfronteerd met ons gezamenlijke tekort, tegenover God, tegenover elkaar. Die vluchtelingen aan de grenzen van Europa – waarom staan ze nog in de kou? Dat er in Afrika geen vaccins zijn – waar komt dat vandaan? En dat ons klimaat verandert – hoe is dat zo gekomen? Laten wij niet doen alsof wij met elkaar hier helemaal buiten staan.

Leer ons zo onze dagen tellen, zegt Mozes. Als ik Mozes goed begrijp, dan gaat dat niet over je bewust zijn van je tijdelijkheid. Het gaat vooral hierover: de waarheid onder ogen zien. Erkennen: die woestijn waarin we leven, die aarde die zo is geworden: wij roepen die zelf over ons af.

Het gebed

En vanuit dat alles klinkt dan die kerm om genade. *Keer u tot ons, Heer – hoe lang nog? Ontferm u over uw dienaren.* Je voelt aan alles dat dit niet het gebed is van iemand voor wie het vanzelf spreekt dat God natuurlijk voor jou zal klaarstaan. Nee, het is diep voor God buigen. Toegeven: God, zonder u ben ik verloren. Zonder uw ontferming kunnen wij geen dag verder. *Laat ons uw goedheid zien.* Heer, zie ons aan in onze onmacht, in onze schuld, in ons verloren zijn. *Keer u tot ons – hoe lang nog?* Mag het ook een keer genoeg zijn geweest?

Ja, zegt Mozes, wij krijgen wel die zeventig, tachtig jaar in de woestijn, dat is niet niks – maar is dat alles waar wij het mee moeten doen? Heeft God niet meer beloofd? Een land om in te wonen, om gelukkig te zijn met God en met elkaar. *Laat ons uw genade zien. Vervul ons hart met uw liefde. Laat ons van blijdschap juichen. Geef ons vreugde in ons bestaan.* God, dat hebt u toch beloofd?

Mozes buigt diep en smeekt om genade. Laten wij dat met hem doen aan het einde van dit jaar. En net als hij in dat gebed vaste grond zoeken. Als alles wankel is, vergankelijk en tijdelijk – ja, dan *is* God onze toevlucht. Dan *is* Hij degene op wie wij bouwen kunnen. Als wij geconfronteerd worden met onze schuld, ons tekort, dan *kunnen* wij bij God terecht. Omdat wij weten van zijn genade, geloven in zijn ontferming. En daar doen we een beroep op.

Ten opzichte van Mozes hebben wij er nu nog veel meer beeld bij gekregen bij die genade en ontferming van God. Het is Kerst geweest. Kijk, hoe God zich aan ons heeft verbonden in Jezus zijn Zoon. Zie je, hoe Hij springt in onze verrotte wereld en onze gebrekkige levens. Met de belofte om te redden. Om goedheid en genade te laten zien. Ons hart te vullen met zijn liefde. En denk daarbij niet aan alleen straks in de eeuwigheid. Nee, zegt Mozes: *Vervul ons elke morgen met uw liefde, laat ons van blijdschap juichen, alle dagen.* Vandaag dus. Morgen. Alstublieft, Heer, keer u tot ons!

Laten wij het maar simpel houden aan het einde van dit jaar. Dit gebed bidden. Eerlijk zijn. Buigen voor God. Onze onmacht, onze verlorenheid erkennen. En bidden om genade, om ontferming. Voor ons, voor onze wereld. Want u, God, u bent onze toevlucht door alle tijden heen. *Keer u tot ons Heer – hoelang nog? Ontferm u over uw dienaren!*

Amen